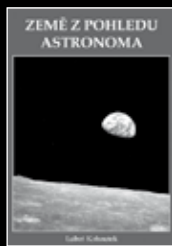
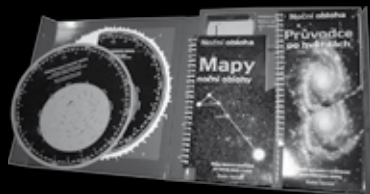

U nás si opravdu vyberete...

www.nva.cz

Vaše e-knihkupectví
specializované na přírodní vědy

společný předek žil před 7 až 9 miliony let. K přenosu vši muněk z gorily na člověka snad mohlo docházet tak, že člověk přespával v opuštěných gorilích hnízdech, jenže muňka mimo hostitele přežívá jen 24 hodin. Přesto se zdá jen málo pravděpodobné, že by před 3 miliony let docházelo k pohlavnímu styku mezi lidmi a gorilami. (BMC Biology 2007, DOI: 10.1186/1741-7007-5-7)
Jiří Patočka

Oskaři, sláva a děti

Pavím ocasům, pestrobarevnému peří, hlasitému ptačímu zpěvu a jiným bizarním vizuálním i akustickým signálům, které lákají predátory a přivádějí tak svého původce občas do záhuby, se už dávno nedíváme. V evoluci vyhrávají nikoli ti, kdo se dožijí v dokonalé fyzické zdatnosti vysokého věku, ale ti reprodukčně zdatní. Právě proto je příroda plná bezúčelných, nebo dokonce aktivně škodících – hendikepujících – struktur, které nelze vysvětlit působením přírodního výběru. V evolučním čase však přežívají díky výběru pohlavnímu. Na první biologický pohled je i lidská společnost zaplavena „zbytečnými“ věcmi, jako jsou dvouseďadlové Porsche (přepřavovat se lze i rikšou), vila s padesáti ložnicemi (spát se dá i v jedné) či zlaté kohoutky ve vaně (umýt se lze v kbelíku, jak to dělá většina lidstva). Nebo taková cena Americké filmové akademie, známý Oskar – k čemu je biologicky dobrá? Právě různé ceny, které nejsou spojeny s finanční odměnou, jsou většinou vysvětlovány jako „sociální konstrukt“. Je-li tomu tak, neměli bychom najít žádný rozdíl v reprodukčním úspěchu mezi těmi, kdo cenu dostali a kdo ji nedostali. Jak ale ukázal M. E. Hauber z Aucklandské univerzity, reprodukční úspěch slavných herců a hereček je vyšší u těch „oskarových“. Navíc s počtem Oskara udělených témuž jedinci stoupá, a to dokonce i poté, co byla z analýzy vyloučena „odlehlá hodnota“ – Marlon Brando s 11 dětmi. Jedním z možných vysvětlení této korelace je fakt, že kdo má Oscara, má i slávu, a sláva znamená vyšší atraktivitu na partnerském trhu. Zdá se, že ani slavní herci se nevymykají základním vztahům, které známe v přírodě i v lidské společnosti. Udělení Oscara tedy nemusí přinášet jen tak mrzké hodnoty, jako jsou sláva, peníze a více lukrativních nabídek od filmových producentů, ale i hodnoty nejvyšší – reprodukční úspěch. (J. of Ethol. 25, 201–204, 2007)
Tomáš Grim

je drobný parazitující hmyz z řádu vši (*Anoplura*). Žije v ochlupení zevního genitálu, méně často ve vouscích, podpaží, obočí či řasách, nikoliv však ve vlasech. Onemocnění, které způsobuje, se nazývá *pediculosis pubis* a patří mezi choroby přenášené pohlavním stykem.

Životní cyklus muňky je rychlý. Samičky žijí asi 3 týdny a za tuto dobu snesou 20–40 vajíček. Z nich se za 7 dní vylhnou larvy, které po 14 dnech dospívají. Samička, přichycená ke kořeni chlupu, klade pevně lpějící vajíčka (hnidy), která postupně odrůstají s chlupem. Samička muňky je velká 1,5–2 mm, sameček 1–1,3 mm. Muňky se živí sáním krve hostitele. Bodnutí vši vyvolává silné svědění a rozškrabáním postižených míst lze do rány zanést druhotnou

bakteriální infekci. Muňky nemožnou skákat jako blechy, a tak je jejich přenos z člověka na člověka možný pouze při těsném dotyku. Nejčastěji bývají přenášeny pohlavním stykem.

Nedávné analýzy DNA muněk žijících na lidech i muněk žijících na gorilách ukázaly, že genetické rozdíly jsou mnohem menší, než se čekalo. Na základě těchto výsledků vědci usuzují, že muňky ještě před 3,3 milionu let měly stejného hostitele, kterým byl předek buď člověka, nebo gorily. Teprve potom se obě formy vši oddělily a specializovaly se na parazitování buď u lidí, nebo u goril. David Reed z Floridské univerzity v Gainesville vyslovil hypotézu, že po dlouhou dobu musely mezi člověkem a gorilou existovat těsné vztahy. Je známo, že jejich

Kdo poradí jak v lese co nejlépe hospodařit?

K tomu, aby se každý, kdo obhospodařuje pronajatý, svěřený nebo svůj vlastní lesní majetek, tvářil tak spokojeně jako náš vlastník lesa (na obrázku), je potřeba mít především dostatek informací.

Informace z oblasti zákonných požadavků na hospodaření v lesích, o možnostech získat finanční podporu z EU a z národních zdrojů, shromažďuje a aktivně veřejnosti předává Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (ÚHÚL). Slouží k tomu nejen internetová poradenská stránka www.uhul.cz/poradenstvi s možností zaslat on-line konkrétní dotaz, ale i mnoho tištěných informačních materiálů v podobě letáků a brožurek, dále pak přednášky a semináře na aktuální témata, pořádané v průběhu roku.

Oporou při hospodaření se vlastníkům lesa stává rovněž privátní poradce akreditovaný v příslušném oboru, který pod metodickou záštitou ÚHÚL dokáže poskytnout kvalifikovanou odbornou pomoc z oblasti legislativy či dotací a vzhledem k své odborné způsobilosti také např. z oblasti pěstování a ochrany lesa nebo optimalizace hospodaření. Svého poradce v oboru lesnictví si lze vybrat z Registru poradců MZe na www.uhul.cz → EU, Poradenství → Odkazy → Registr poradců MZe.

Do nadcházejícího roku přejeme všem vlastníkům lesů, aby jim jejich hospodaření v lese přineslo nejen spokojený úsměv na tváři.

PF 2008
www.uhul.cz
informace o lesích